

Stream kulturarven

Mediestream er navnet på Statsbibliotekets ny kulturarvsportal. Portalen tilbyder streaming af en halv million timers radio- og tv-udsendelser. En af udfordringerne ved portalen er spørgsmålet om ophavsret. Derfor er forhandling af aftaler og salg af adgang udset som et afgørende indsatsområde.

Af Jens Hofman Hansen jhh@statsbiblioteket.dk, Statsbiblioteket

Statsbiblioteket har lanceret sin første betaudgave af en kulturarvsportal med navnet Mediestream. Det er et biblioteksprodukt, hvor brugervenlighed og godt indhold er centralt, men hvor andre og for brugeren usynlige faktorer er helt centrale for succes.

Den nye portal indeholder i sin første udgave al radio og tv, som Statsbiblioteket har optaget digitalt siden 2006. En halv million timers udsendelser kan nu gennemses og fremfindes af enhver. Til efteråret lukkes portalens fulde indhold op for forskere og studerende. At det er en god ide at tilgængeliggøre radio- og tv-materialet er indlysende – der er dog mange skridt i tilblivelsen, der ikke er selvfølgeligheder.

Ægte digital service

Mediestream er en service, der er tænkt digitalt, født digitalt, og som lever digitalt. Lyd- og videomaterialet optages og arkiveres i forvejen i det digitale format, og det betyder, at et dyrt digitaliseringsarbejde ikke er nødvendigt for realiseringen af servicen.

Det er en udfordring at omstille sin virksomhed fra at låne fysiske materialer ud til at levere digital service. Én ting er at gå fra papir til digitale formater, men endnu sværere er det at håndtere, at man bevæger sig væk fra indhold, der kan ejes og deles. Mediestream lader i stedet brugerne streame radio og tv i webbrowseren, og vi har dermed implicit fravalgt en konstruktion som 'downlån', der kan siges at bygge på en analog tankegang.

Fra infrastruktur til brugergrænseflade

Brugerne får glæde og værdi af det, de kan se, og de bekymrer sig ikke om, hvordan systemet under brugergrænsefladen er sat sammen rent teknisk. Imidlertid er den tekniske del af systemet helt afgørende for en god brugeroplevelse. Vi vil gerne kontrollere den del selv, men vi vil også gerne slippe for at bruge ressourcer på det tekniske, fordi det i sig selv ikke har nogen værdi for brugerne.

Mediestream er et projekt, der realiserer nogle af de investeringer, som Statsbiblioteket allerede har gjort. Mediestream er således bygget på den eksisterende platform for digital bevaring (DOMS). Login foregår via WAYF, så det

er heller ikke bygget forfra. Vi har nu en platform, som vi selv kontrollerer, og samtidig kan vi tilbyde brugerne en attraktiv brugergrænseflade.

Ophavsret som centralt issue

Enhver tænkelig digital service fra et bibliotek skal tage stilling til ophavsret. Mediestream er ingen undtagelse. Radio og tv har mange rettighedshavere, og af den grund er studerende og forskere valgt som målgruppe. De kan nemlig få adgang til materialet, ved at deres institutioner køber sig til en såkaldt AV Plus-aftale. I en digital service er det dog helt afgørende, at brugerne kan opdage indholdet uden først at logge ind. Derfor tilbyder Mediestream alle brugere at søge i det fulde materiale uden login.

For at friste brugeren yderligere er thumbnails og 30 sekunders preview af udsendelserne frit tilgængelige. Biblioteker kan ikke kun sætse på materiale, der på forhånd er frit tilgængeligt for alle. Forhandling af aftaler med rettighedshavere og salg af adgang til indholdet er derfor nøgleaktiviteter.

Udfordring: Tænke indholdet ind i andre sammenhænge

Mange nye digitale services får succes på grund af den form og sammenhæng, de leverer indhold i – ikke fordi de leverer indhold, som ikke kan fås nogen andre steder. En ny digital biblioteksservice skal på det strategiske plan tage stilling til, om den satser på at tilbyde unikt indhold, eller om den præsenterer indhold i en form, så det pludselig findes anderledes interessant i brugernes øjne. I Mediestreams tilfælde er det unikke indhold i første omgang det bærende.

Imidlertid bliver sammenhængen med andre interessante materialer vigtigere og vigtigere for, om brugerne finder produktet tidssvarende og spændende. Dermed skal portalen fortsat udvikles, og formidlingen af det nuværende indhold kan fremtidigt tænkes ind i andre kontekster som andre biblioteker eller andre relevante studie- og forskningssammenhænge.

Tag selv et smugkig på betaudgaven: www.statsbiblioteket.dk/kultur 